

TUOHUS

-SUOMALaisia Kuvia-

Tuohus uudistuu!?

PERÄ-PUTAAN SARJA-
KUVASEURAA - toisen
sarjakuvan puolesta!

Pidät juuri kädessäsi...
.. äh, ei! Näinän nämä
pääkirjoitukset aina alka-
vat, mutta ei tällä kertaa.
Kuten lehdestäkin huomaa-
te, olemme uusineet forma-
attiamme entistä korkeasta-
soisemmaksi ja mitähän
muutoksen näkyä myös näi-
sä "pääkirjoituksissa".

Lehtemme on nyt taivaltanut
suomalaisen sarjakuvan jor-
kuun aikakauden saralla jo
3,5-vuotta, joten alkaa
olemaan aika vähän tähti-
liä taakseen ja tulevaisuu-
teenkin. Haluan tässä en-
simmäisen kerran suuret ki-
tokseni ja kunniatöitäni
sitten lehtemme entiselle pä-
toimittajalle Marko K v h e-
r ö i selke, jonka aikana
"läpökämme" kehittyi pien-
lendestä yhdeksi meidän
johtavista sarjakuvajulkai-
sista. Terveisiä vaan Marko-
lle siinä sivullisval-
tuksessa, jossa ehkä tällä
luetanka saamme tämän
vaimiksi. Niin, useita
vuosia on jo kulunut ja
monia lupaavia piirtäjiä
on "koulustamme" lähtenyt
maata valloittamaan, heistä
päättämisenä Jari "Jai-
li" V e a s t e n h o i m-
maa on laatoille piirtä-
lekin jo tuttu Palkaneen
sarjasta "Jallun jollotus-
sista".

Mutta ei niin hyvä,.
ette, toisin sanoen, Sar-
jakuvaseuralla olisikaan nei-
kosti. Tämä on tunnustetta-
va tosiasia. Suomalainen
sarjakuva ei ole saavutta-
nut sitä asemaa, joka oli-

le kaiken järjen mukaan
kuuluisi. Meillä on piir-
täjiä ja ennen kaikkea ta-
soa, minkä pitäisi näkyä
tässäkin lehdessä. Parhaat
piirtäjämme kamppailevat
sivun tasapainon ulkomaa-
laisten kanssa, joille vii-
kin. Sitä paitsi suomalais-
set piirtävät humaaneja ja
kulttuurillemme soivia sar-
jakuvia, joissa ei ole vä-
kivaltaa, kuten esim. Ram-
sees A i a k ö n n i sar-
jaansa "Puukko ja Puntari".
Näin Kalevalan juhluvuonna
onkin syytä kysyä suomalai-

sen identiteetin berään?
Löytyykö meille sovelias-
ta, kohottavaa ja onetta-
valta sarjakuvaa ulkomail-
ta, mitä, te Taniirin
"bojat"? Nämä "asiantunti-
jat" tekevät lehteänsä
oman päänsä mukaan ottamat
ta huomioon Suomen Sarja-
kuvaseurojen Liiton viera-
ohjetta B/491 ja suositusta
hviin ja konottavaisen sar-
jakuvan julkaisutoiminnasta
Pohjanmaalla ja muuallakin
Suomessa.

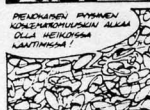
Mutta tämähän tästä. Ra-
jua menoa lehtemme sarjojen

osissa. Muistakaa että kai-
kesta huolimatta sarjakuva
on iloinen asia.

Teidän
Ilmo H a m m a r -
s k j ö l d

PS. Älkää unohtako "Sarja-
kuva ja väkirehuonolmat"
-seminaria!

Perä-Putaan kirja- ja paperi-
kauppa MAKKELI Oy.
Perä-Putaa 10.
Myös kuvasarjaviikkoja!
Tule ja tuo ystäväsi.

"Mäneri" on ilmestynyt omana kokosanaan Hboi Poika -yhdistyksen julkaisemana
albuina. Tätä voi jo sanoa kulttuuriteoksi, sillä onhan "Mäneri" periaatella sar-
jakuvien. "Mänerissa" yhdistyvät taiteen piirrostyö ja huumori aihepiiri sekä
pohmat arvot, jotka ovat harvinaisia nykyajan sarjakuvassa. Tästä sopii ottaa
malleja ulkomaillekin seiti Suomessa jossa sarjakuvaa ei vielä ole arvostettu.

YX SARISPIIRTÄÄ

**MAAILMA
KAATUU
YÖLLÄ**

TÁ	YÖ
NX	NÄ

TAMA
ON

LIPP
July 8

TUSKA

(AGONY)

... KUNNES
TAPASIN HÄNET...

... MUTTA
HÄN OLIKIN...

Kuplittaa Suomen sarjakuvaelämässä. Pahlasian parodiaa kannuksesta (vas.) ja muista harrastajalehdistä. Kokkila jatkoi (kesk.) kinaa pilke silmäkulmassa käyttämällä Pahlaksen Vanhat henrot-hahmoja kannuksen sarjakuvassaan. Myös Manninen tarttui (oik.) aiheeseen. Nyttemmin otettu "sarjakuvakerhoilijat vastaan Pahlksiväki" on laantunut.

YLI 20 KIPERÄÄ MAAKU

**Nyt on paikallisseuroilla
puheenvuoro.**

**Suomen pitkäaikaisimpen
paikallisten sarjakuvaseurojen
keskeisihmiset pöyhivät seura-
vassa sarjakuvaelämän ilmiötä
yli 20 kinkkisen kysymyksen
kautta. Pekka Manninen on
Tampereen sarjakuvaseuran
puheenjohtaja ja Sarjarin pää-
toimittaja, Timo Kokkila on
Seinäjoen sarjakuvaseuran
Kannus-lehden päätoimittaja
ja Ilpo Lagerstedt on samaisen
seuran puheenjohtaja.**

*Voiko sarjakuvasta koskaan tulla yleises-
ti hyväksytty taiteenala?*

PAM: Sarjakuvan tulevaisuus ei ole mis-
sään nimessä olla suuren yleisön taidetta.
Massakulttuuri on eri asia. Tämä ei kuiten-
kaan merkitse sitä, että "massasarjakuvat",
tai "taidesarjakuvat" olisivat toistaan pa-
rempia. Kaikki käy mikä kulkee. Ulkomailta
sarjakuvan tulevaisuus ei ole ongelmalli-
nen.

Tietysti Suomessakin sarjakuva tulee
säilymään. Kysymys onkin siitä, tuleeko
tällä olemaan hiton paljon ulkomaista sar-
jakuvaa vai hiton paljon ulkomaista ja vä-
hän suomalaista. Kotimainen on heikom-
milla.

TK: Toki sarjakuva suuret kansanjoukot
saavuttaa, mutta en tiedä tuleeko siitä kos-
kaan korkeakulttuuria ja onko se ylipäänsä
tarpeenkaan. Eikö tietynlainen viihteelli-
syys ole kuitenkin sarjakuvalla ominaista.

IL: Ajan kanssa. Ei tänä eikä ensi vuonna,
mutta ennemmin tai myöhemmin. Kyllä
Suomen kansa joskus sivistyy.

*Puuttuuko Suomen sarjakuvaelämästä
yhteistoimintaa, ja jos puuttuu, niin millais-
ta?*

VANHAT AMMAT

JA VANHA TUTTU

KATTAAN TYÖTÄ,
MUTTA EN ROOP-
SEALTA!

ESITÄ LUENNOT
PÄÄKIRJASTOON
1982 KATTA-
AMAT

TERVE JÄKÄLÄ!

MITÄ SANOT? VOISIMMEKO
KÄYTTÄÄ TUOTA?

MITÄ? VOISIMMEKO
TARJOTA MINUL-
LE KEATIES
TYÖTÄ?

AJATTELIMME TEILLE OSAA Uudessa
SARJAKUVASSAMME, MUTTA VAIKUTATTE
JOTAINKIN TUTUSTA...

AHAA... JOHAN
SÄLVI!

PARASTA UUGHTA HÄNET. HAN OI JO
KÄYTTÖSSÄ JA UUGHTUNUT, VAIKKA EI
OLEKANN SARJAKUVASEURAN KAPPA.

TAITAA OLLA
ESOPIN PAKKA...

ON TULLUT AIKA NOUSTA KAPINAAN!
ETEEPÄIN! VOITTOON!!

TAMPEREEN SARJAKUVASEURAN
VALLANKUMOUKSEKUNNASTON
AMIN KIRJE PIIRTAJA-
TOUREILLE

MIKSI TAPIRI SOLVAA
SARJAKUVASEUROJA?
MIKSI NUO ULKOMAISEN
PÄÄOMAN SÄTKYJUKET
ILKKUVAT SAMAN AIKAAN
KUN SUOMEN SARJAKUVA-
PROLETARIAATTI NÄKEE
NÄLKÄÄ JA ROTAT SYÖVÄT
ORIGINAALIMME?
SYÖSKÄÄ VALLASTA AHNEET
RIISTAJAT!

K Y S Y M Y S T Ä N A N M I E H I L L E

PAM: Yhteistoimintaa on, mutta joudumme toimimaan sellaisissa oloissa, ettei se aina välttämättä tunnu kivalta. Jos olisi järjevä ihminen, niin lopettaisin nämä hommat heti paikalla. mutta Jumalan kiitos en ole.

TK: Puuttuu, jossain määrin. Seurat toimivat tietenkin erillään, vaikka niillä on yhteisiäkin toimijoita. Sitten on vielä muita porukoita: Pakkasika, Kemi, Suuri Kurpitsa. Ei yhteistoiminta ole välttämätöntä. Joskus mietittiin Tampereen ja Seinäjoen seuroille yhteistä lehteä, mutta hanke kaatui kai jonkinlaisiin linjaeroihin. Ja toisaalta lehdet tukevat mukavasti toisiaan. Kaikki julkaisevat erilaisia sarjakuvia, eikä siinä mitään: kaikille on tilaa.

IL: Puuttuu, hyvin paljon. Tarvittaisiin sellainen muurimurtaja, lumiaura joka tekisi tietä pienemmille seuroille. Ettei meidän tarvitsisi tehdä perustustyötä suomalaisen sarjakuvan eteen, vaan voisimme keskittyä tuottamaan sitä.

Suomen sarjakuvaseuran tulisi levittää yleisyydyllistä tietoa, ei sarjakuvan asemaa vielä mikään hyvä ole. Kyllä sen huomaa, minuun suhtaudutaan monesti kuin halpaan makkaraan kun kerron harrastavani sarjakuvia. Kielteinen suhtautuminen näkyy mm. apurahoissa ja siinä, että kirjasto-

laitos halveksii suomalaista sarjakuvaa. Yksi hyvä juttu ovat sarjakuvafestivaalit, joita on tähän saakka vietetty jonkin ulkomaisen teeman puitteissa. Eikö olisi korkea aika viettää suomalaisen sarjakuvan festivaalia?

Onko suomalaisella sarjakuvalla tulevaisuutta?

PAM: Päiviä on kahdenlaisia: huonoja ja vielä pahempia. Tulevaisuus lienee samantapainen kuin suomalaisella elokuvalla: toki sitä täytyy tehdä, kun muutkin maat tekevät. Mutta kulttuuripoliittinen tilanne on hieman omituinen. Sarjakuvia tehdään, mutta niitä luetaan vähän. Ja kriitikot joko tykkäävät tai eivät tykkää — useimmiten ihan ristiin. Apurahojen lisääminen ei auta mitään, sillä lukija on valoitettava jos kotimaisesta sarjakuvasta halutaan pysyvä ilmiö.

TK: On toki, tällä hetkellä ainakin sanomalehdissä. Sarjakuvalehden pääseminen yleiseen tietoisuuteen on kyllä aika hankalaa. Sanomalehdet ovat ainoa kanava.

IL: — Parempi tulevaisuus kuin menneisyys.

Millainen on suomalaisen sarjakuvakriitikin määrä ja laatu?

PAM: Käsittäakseni tällä hetkellä Suomessa arvostele sarjakuvia jatkuvasti yksi henkilö, Toni Jerro. Hän on hieno ihminen. Ennen vanhaan suurileikkisissä foorumeissa, mutta hän ilmeisesti lopetti sen takia, ettei hänestä tykätty. Minäkään en tykännyt hänestä.

Kritiikkiä on valkea kritisoida, koska ei ole olemassa mitään yhteistä kriteeristöä johon voisi vedota. Makuasioista kiistelemine menee jankkaamiseksi.

TK: Kritiikkiä tulee yleensä sellaisilla foorumeilla, ettei se kohtaa suurta yleisöä — useimmiten pienlehdissä tai Sammuttakaa valoissa, korkeintaan Sarjainfossa. Kritiikki on tervetullutta, sitä saisi vain olla enemmän. Kyllä kriitikot hommansa osaavat. Mieliapiteet ovat jokaisella omat, eivätkä ne tietenkään aina ole yhtenevät.

IL: Kritiikkiä on kohtalaisen vähän, ja hyvää kritiikkiä vielä vähemmän. Kritiikillähän on monta tehtävää, sillä tarkoitus on että kritiikistä oppivat paitsi tekijät, myös muut, ennenkaikkea kritiikko itse. Ei ole tarkoitus, että kritiikko sanoa mieliapiteensa periaatteella "sainpahan sanottua", vaan kritiikin on oltava jollakin tavalla rakentavaa. Kauteus ei sovi kritiikin perustaksi.

Monet sarjakuvakriitikot ovat selvän sannon ilmaisleet, että tykkääminen on heille sarjakuvakriittikin perusta: sitä kiitetään mistä tykätään. Mielestäni se on hyvin puutteellinen peruste. Sarjakuvavastustelujen on oltava päteviä. Aivan kuten Timo Kokkila diskoo Kannuksesta huonot sarjat, samalla tavalla Sarjainfon toimittajan on hylättävä impotentit sarjakuvavastustelut.

"Yliopistossakin sarjakuvatieteeseen voitaisiin olla laitoksensa."

Puuttuuko sarjakuvan teoria?

PAM: Puuttuu. Teoria ja tieto siitä, mitä tekijät yrittävät sanoa. Edelliseen viitaten, yhteistyön pitäisi pyrkiä selittämään tai otamaan selvää siitä, mitä ihmiset haluavat tällöin sanoa. Taidekriitikissäkin ollaan menossa siihen, että pitää selittää.

(Ollaanko? Esimerkiksi kirjallisuuden tutkimuksessa ovat vallalla reseption tutkimus ja dekonstruktio...) — Kirjallisuuden tutkimuksesta minä jopa kieltäydyn tietämistä mitään, mutta taidekriitikeissä trendi näkyy.

(Mutta onko välttämätöntä tuntea tekijän intenttio sarjakuvan arvottamiseksi?)

— Ei siitä haittaakaan ole. Kulttuurin tuotetta voidaan tulkita mahdollittoman monella tavalla. Jos esimerkiksi tekijälle on tarkoituksenaan palautetta, niin olisi edes yhteinen pohja jolta keskustella.

TK: Vaikea kysymys. Puuttuuhun se. En ole varma tarvitaanko välttämättä mitään teoriaa.

IL: Kai sellainen pitäisi olla, vaikka käytäntö kulkee toista rataa kuin perässä tuleva teoria. Kyllä suomalainen sarjakuva on jo niin vanha, että teoriankin pitäisi ryhtyä juoksemaan sarjakuvan perään enemmän tai myöhemmin. Jos teoria auttaa suomalaisen sarjakuvan asemaa, niin silloin se on hyvä asia.

Pitäisikö sarjakuva "valtiollistaa" Ranskan mallin mukaan, vai pitäisikö sen Johanna Sinisalon sanoin antaa olla viimeinen villi taiteenala?

PAM: Ranskassa juttu on ihan eri, siellä sarjakuva oli hyvin esillä jo ennen valtion tukea. Suomen tilanteesta ei voi puhua samana päivänä. Virallinen tuki ei ole vaikuttanut paljoa ainakaan Tampereen sarjakuvaseuran toimintaan, vaikkei raha pahasta-

kaan ole. Suomen kaikelle kokeilevalle taiteelle valtion tuki on elinehto. Ilman tukea ei täällä olisi muita kuin Anni Polva ja Kalle Päätalo lukemassa toistensa kirjoja.

Kokeiluun sarjakuva on halvempi väline kuin vaikkapa elokuva. Kyllä tuki olisi hyvä jollakin tavalla järjestää. Nykyiset pikkusummat tuntuvat lähinnä tehohengitykseltä. Raha ei ole pahasta, mutta byrokratia ja sen mahdollisesti saama sananvalta kulttuurituottajien valmistustoiminnassa on. Näinhän on käynyt suomalaiselle elokuvalle. Se on varoittava esimerkki. Helposti päätellään, ettei kannatakaan purra sitä kättä joka ruokkii.

TK: "Valtiollistaminen" kuulostaa kamalalta. Valtion tukijärjestelmät ovat kaksipiippuisia juttuja: toisaalta on hyvä että tuetaan, mutta toisaalta se johtaa helposti nänännäiseliittisarjakuvaan, joka ei välttämättä ole kovin tuoretta — sellaista varman päälle -tavaraa.

IL: Valtiovalan, Suomen sarjakuvaseuran, opetusministeriön ym. pitäisi poistaa sarjakuvan tieltä ne keinotekoiset esteet, jotka ovat olemassa, ja antaa sille tasavertainen asema muiden taiteenalojen joukossa ilman, että sitä syrjitään tai potkitaan päähän.

Luonnollisesti pitäisi myös valtiollistaa, antaa apurahoja, eläkkeitä ja muuta tukea. Vaikka sarjakuva valtiollistuisi, niin rinnalla on aina tilaa viltteille ja vapaille sarjakuvan muodoille.

Pitäisikö sarjakuvakoulutus Suomessa järjestää, miten ja kenen toimesta.

PAM: Koulussa pitäisi kehittää massakulttuuriin ja yleensä kulttuuriin liittyvää opetusta. Nyt se on olematonta. Koulujen ulkopuolisten kuvataidekoulujen vapaaehtoispuhjojen systeemi saattaisi olla hyödyllinen. Sarjakuvaseurat ovat itse asiassa jo järjestäneet tällaista koulutusta.

Itse olen vetänyt viisi kurssia, joista vii-

IL: Sarjakuvakoulutusta voi olla kahdenlaista: toisaalta voidaan opettaa kiinnostuneita ihmisiä tekemään sarjakuvaa, mutta voidaan opettaa myös sarjakuvasta. Kyllä sarjakuvaa käsitellään jonkin verran muiden oppialuiden joukossa, mutta vähäistä se on. Ja kyllä yliopistossakin voisi olla sarjakuvatieteen laitoksensa.

Suomalaisten sarjakuvien käsikirjoitukset ovat suurimmaksi osaksi surkeita. Miten niiden tasoa voisi parantaa?

PAM: Otetaan käytännön esimerkki: kun saan Sarjariin tarjotun sarjakuvan, yritän olla lukematta sitä. Katselen vain kuvia. Mielestäni en pysty lainkaan arvioimaan, mikä juttu on hyvä. Vain teknisen puolen voim arvioida. Muusta vastaa tekijä itse.

(Mutta miten voit päätoimittajana kirjoittautua eroon tekstin ja tarinan punnitsemisesta, nehan ovat sarjakuvassa enemmän kuin puoli ruokaa?) — Minulla on sellainen omintuinen tapa, etten mielelläni lue originaaleja, vaan luen jutut sitten kun lehti on painettu. Toki sarjakuvissa on paljon pasakaakin joukossa, niin tekstissä kuin piirrossakin. Ja tekijät ovat tyhjiössä, palautetta ei tipu.

Jos halutaan saavuttaa lukijoita, niin täytyy juttujenkin olla hyvin tehtyjä. Mutta koska lukijoita ei tässä tilanteessa kuitenkaan ole mahdollisesti, niin sitä voi suoda itselleen vapauden aivan omituisinkin juttuihin.

TK: Pätee sama juttu kuin piirtäjiin: mitä ne käsikirjoittajatkään työstään hyötyvät? Kirjoittamalla jotakin muuta on paljon paremmat mahdollisuudet päästä esiin. Sarjakuvissa käsikirjoittaja saa enintään nimensä alkuun — piirtäjä se useimmiten vie kunnian. Ongelma lienee yhteinen muiden alojen kanssa. Televisioonkin toivoisi hyviä käsikirjoittajia.

IL: Mielenkiintoinen juttu. Sarjakuvakäsikirjoittajia ei ole Suomessa paljonkaan, mutta kirjallijoiden tekstejä käytetään kyllä pohjana. Sarjakuvakäsikirjoituksia voidaan parantaa sillä, että niitä tehdään ja että piirtäjät kyselevät niitä osaavilta ihmisiltä. Työstään käsin käsikirjoittajakin kehittyy. Sarjakuvan käsikirjoittamisen opetuksen voisi yhdistää piirtämisen opetukseen, mutta puitteet ovat vielä olemattomat.

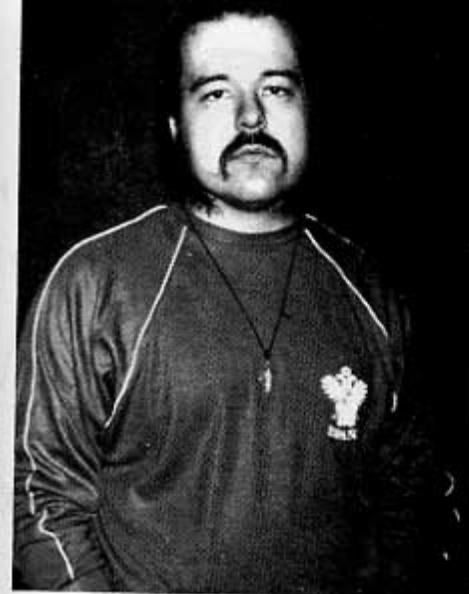
Ranskassa suomalaissyntyinen, parikymppinen Arno tekee jo neljättä suurlevikkistä albumiaan. Estääkö kulttuurillemme moisten lahjakkuuksien kehittymisen Suomessa?

PAM: Se on mahdollista, vaikka yhden esimerkin perusteella tuskin voi vetää johtopäätöksiä. Kulttuuri on erilainen jo perusteeltaan. Hyvä suomalainen sarjakuva voisi

"Mä en lepää ennenkuin näen Pauli Heikkilän irti hakatun päin seipäissä keskustorilla."

meisin päätti juuri. Niissä on käynyt nuorta, innostunutta väkeä. Ja opettaminen on kivaa kaiken muun vastapainoksi. Koulutukseen suhtaudun toisaalta kyseenalaisesti. Voi käydä niinkuin rock-musiikin koulutukselle, joka on institutionalisoitunut: taitoa voi tulla lisää, mutta munat voi unohtaa.

TK: Onhan kursseja järjestetty, mutta en usko Suomessa olevan mahdollisuuksia minkään sarjakuvakoulun perustamiseen. Koulutus on sinänsä hyvä asia, tässä tapauksessa jopa hauskaakin. Taideteollinen korkeakoulu voisi antaa ylintä opetusta.

Manninen.

IL: Kysymys edellyttää sitä johtopäätöstä, että suomalainen sarjakuva on pulassa, mitä se ei ole. On selvää, että se mitä toisaalta IS, toisaalta paikallislehdet ovat tehneet sarjakuvan eteen on paljon. Kyllä suomalaiselle sarjakuvalle avautuisivat paljon paremmat mahdollisuudet jos jokainen sanomalehti julkaisisi edes yhtä suomalaista sarjakuvaa.

Se vain vaatisi sitä, että *Kalletuotanto* laajentaisi toimintaansa ja *Bull'skin* tarjoaisi enemmän suomalaista. Ulkomaisen ja kotimaisen sanomalehtisarjakuvan hintaero on edelleen kompastuskivi.

Tapiiri ja Kylmä metalli ilmestyvät, mutta ilmestyvätkö vuoden kuluttua?

PAM: Uskon ainakin Tapiiriin, jonka rahoitus on vankemmalla pohjalla. Kylmä metalli on poikien uhkayritys, niin hasardia ettei tiedä missä kunnossa kotio tullaan. Kunnioitettava yritys sinänsä.

TK: Jompi kumpi ei ilmesty. IL: Toivottavasti molemmat ovat pystyssä. Molempia tarvitaan, mutta riittääkö lukijakuntaa? Ja jokainenhan tietää, että *Rautakirja* on ankara levittäjä.

Sarjakuvan tilanne on parantunut huomattavasti paikallisseurojen olemassaolon aikana. Minkä roolin katsot seuroilla olevan tässä kehityksessä?

PAM: Aika marginaalisen. Tämähän on lähinnä virallistettua pienlehtituotantoa. Sanotaanko että merkitys on pienehkö, mutta merkittävä.

TK: Ei ehkä kovin suurta. Oulun seura Franquin-julkaisuineen on vaikuttanut paljon enemmän.

IL: Toki voidaan ajatella, että seurojen kehitys ja tilanteen yleinen koheneminen ovat yhteneviä kehityskulkuja, mutta tuskin niin että ensin olivat seurat ja sitten alkoi sarjakuvaelämä virota. Sarjakuvaseurat ovat Euroopasta ja Amerikasta Suomeen levinnyt aate, eikä se ole ollut missään muussa pohjoismaassa niin voimissaan kuin meillä. Seuroilla on ollut merkitystä valistustyössä. Seinäjoen kouluilla ja kirjastossa tiedetään nyt sarjakuvasta aika tavalla.

Kumpi on seurallenne tärkeämpi työmuoto, lehti vai paikallistyö? Miksi näin? Millaista paikallistoimintaa on?

PAM: Lehti on ykkönen. Siihen pistetään rahat. Kokoukset ovat paikallistoimintaa. Kokoukset ovat vapaamuotoisia, niissä viihdytään. Sarjakuvakurssit ovat henkilökohtaisesti tärkeitä, koska ne ovat ruohonjuuritason työtä, sissiliikettä.

TK: Lehti on. Paikallistoimintaa ei ole. Nuorta polvea ei ole kasvamassa. Kiinnostuksen puute on pienellä paikkakunnalla aivan ymmärrettävää. Lehti sentään on valtakunnallinen, ihan toista.

IL: Vaikea kysymys. Molempien pitäisi olla yhtä tärkeitä. Kuta voimakkaampaa on paikallistyö, sitä paremmin seura saa ympäristöistään toimijoita, joille turvataan sukupolvenvaihdos. Tärkeää on tuottaa lehti säännöllisesti, niin että lukija voi luottaa siihen, että lehti tulee ja tulee hyvä lehti.

Tällä hetkellä Kannus on painottunut enemmän. Se johtuu siitä, ettei yksikään hallituksen jäsen asu tällä hetkellä Seinäjoella. Se on melkoinen haitta. Ensi syksynä järjestämme kirjastoväelle sarjakuvaseminaarin yhdessä kesäyliopiston kanssa, ja koululaisille sarjakuvakilpailun.

Millaiselle lukijakunnalle lehtenne tehdään?

PAM: Ei minkäänlaiselle. En ajattele sitä ollenkaan. Käytin joskus mainosjulistuksessa Sarjarista nimitystä "radikaali sarjakuvalehti". — Hiukan kieli poskessa, tietysti.

TK: Ainakin tilaajamäärien mukaan Kannus on suppean harrastajapiirin lehti. Tuskinpa Kannuksesta koskaan tulee suuren yleisön lehteä, eikä ole tarpeenkaan. Mutta luulisi harrastajia hiukan enemmänkin löytyvän kuin mitä Kannuksen tilaajaluvut osoittavat. Sarjarista puhumattakaan.

IL: Lehteä tehdään nuorille piirtäjille ja harrastajille. Ja kirjastoille. Kyllä Kannusta kirjastoissa luetaan, esimerkiksi Tampereen lukusalista on viimeisimmät Kannukset pihistetty. Jonkinlaista kiinnostusta siis todistettavasti on.

Kokkila.

olla aivan erinäköinen kuin ranskalainen. Ranskalaiseen ilmaisuun tottunut ei välttämättä tajua kotimaisen, erilaisen esityksen hyvyttä.

TK: Omituinen juttu. Enpä olisi aavistanut hänessä olevan suomalaista sukujuurta. *Heavy Metalista* olen hänen juttujaan luenut. Tuntuu aika hassulta, että suomensukuinen kaveri piirtää tuolla tavalla Ranskassa. En tiedä piirtäisikö noin jos Suomessa asuisi. Ei varmaan piirtäisi sarjakuvia eläkkeeseen. Se johtuu kulttuurierosta ja väestöpohjasta.

"Kun olin nuori poika, niin ei ollut sarjainfoa parempaa lehteä."

Taällä on kehityskelpoisia kavereita, mutta into vaan loppuu jossain vaiheessa kun mitään varsinaista hyötyä ei piirtämisestä ole. Onhan se kiva nähdä sarjojaan jossain *Kannuksessa*, mutta pidemmän päälle se ei kiinnosta, varsinkaan kun min-käänlaista palautetta ei tule.

IL: Todennäköisesti ranskalaisessa kulttuuriympäristössä kasvanut ihminen tuottaa toisenlaista kuin suomalaisessa miljöössä kasvanut. Sarjakuvan osalta ero on käsittääkseni aika selvä. Ranskalainen sarjakuva on maailmankuulua ja suomalainen vain suomenkuulua, jos sitäkään. Lähetetään kymmenen suomalaista piirtäjää pariksi vuodeksi Ranskaan, niin eiköhän ala syntyä! Käsikirjoittajat perään vaan. Toisaalta Suomeen voitaisiin tuottaa ranskalaisia tekijöitä. Mutta suomalaisen sarjakuvan ongelma eivät ole tekijät, vaan julkaisu ja vastaanottajat.

Voiko suomalainen sanomalehdistö olla kotimaisen sarjakuvan pelastus, jos se suosii enemmän kansallista tuotantoa?

PAM: Ja paskat! Strippimuodolla ei ole mitään tekemistä ns. vapaamman sarjakuvailmaisun kanssa. Suomessakin on julkaistu uusintoina vanhoja strippisarjoja, mutta olisi jo aika kääntää katseet sarjakuvalehtisarjakuvaan. IS:n sarjakuvalehti on periaatteessa askel parempaan suuntaan, joskin sekin on pienehkö läpyskä. *Spirit*in kaltainen sarjakuvalehti sanoma- tai aikakauslehden välissä olisi hyvä juttu. Mutta se on kai utopiaa.

TK: Voisi se lisätä ainakin muutamien ihmisten intoa. Ei sanomalehtiinkään mene loputtomasti sarjakuvia. Sanomalehtien maksama jonkinlainen palkka antaa kuitenkin aika lailla enemmän tyydytystä kuin pelkkä nimen näkeminen lehdessä.

"Sarjainfoa ilmeisesti tilaa joku, en tiedä kuka. Kai ne on jotain Pecos Billin kerääjiä."

Mitkä ovat seuran toiminnan pahimmat esteet?

PAM: Kun tyytyvä vähään, niin pulmia ei ole. Mä olen sellainen ihminen etten mä välitä mitään. Seuran kanssa on sama juttu, koska se on tavallaan mun egoni laajennus. Toivoisin jakelujärjestelmää, jonka kautta lehden saisi leviämään vähän paremmin.

TK: Resurssien ja innokkaiden ihmisten puute ovat pahimmat. Koska mainostamiseen ei ole rahaa, levikki pysyy pieninä. Taaskaan ei ole varaa maksaa piirtäjäpalkioita, eikä siksi niin kovasti varaa vaatia piirtäjiltä hiostamista.

IL: Töille ei ole tekijöitä. Pääoman piehuus on toinen pulma. Suomalaisen sarjakuvan tiellä on myös keinotekoisia esteitä. Joku kotimaiseen sarjakuvaan ei uskota, tai siitä ei tiedetä kylliksi.

kerstäst.

Miksi sarjakuvaseuranne selviytyi, kun muut seurat lakosivat pari vuotta sitten?

PAM: Koska mä olen hullu. Se on ainoa syy. Koska mulla on rikkonainen mieli, shatter-brain. Yhteen aikaan kaveritkin puhuivat että lopetetaan, mutta mä sanoin että paskat me lopetetaan. Sen jälkeen mä olen käytännössä pyörittänyt tätä toimintaa. En kovin byrokraattisesti, mutta niin ettei poliisi ole vielä tullut ja vienyt.

TK: Oliin ilmeisesti sen verran hulluja. Kyllä tässä täytyy jo hullu ollakin että jatkaa. Tämä on kuin hakkaisi päätä Karjalan mäntyyn.

IL: Meillä on ollut hyvin kiinteä perusväki — Kaikki jotka olivat perustamassa seuraa v. 1979 ovat edelleen mukana tavalla tai toisella. Eikä me millään haluta luopua Kannuksesta, joka alkaa kohta kääntyä 10. vuotiaan kohti. Se on jo jonkinlainen instituutio tässä maassa. Se velvoittaa meitä. Sarjaria myös.

Oliko Suomen sarjakuvaseuran jäykkyys osasyynä siihen, että taannoinen lupaava tilanne pääsi kuitumaan?

PAM: Paskat se on mikään lupaava ollut. Mutta ei: meille oli tärkeintä lehden tekeminen. Ymmärrän hyvin, että ellei ole yli kaiken ymmärryksen hullu niin siihen kyllästyy ennen pitkää. Kun porukka lopettaa, niin mitään ei ole tehtävissä. En voi syyttää Suomen sarjakuvaseuraa ainakaan tästä.

TK: Jonnekin se into lopahti, en tiedä mistä syystä. Sarjainfoon olen hieman pettynyt. No, pitihän info lupauksensa ilmes- tyä kolme kertaa tammiukuussa. Vai ilmes- tykö se peräti neljä kertaa? Kyllä seura oli- si voinut aikoinaan aktiivisemminkin aut- ta. Kuplaa se kyllä puffasi kovasti. Sekin kaatui.

IL: Olisi mukava tietää, onko Suomen sarjakuvaseura koskaan reagoanut miten- kään siihen, että Suomessa on muitakin sarjakuvaseuroja. Saatikka reagoitui si- hen, että seuroja olisi kuollut. En ole löytä- nyt Sarjainfoa kovinkaan montaa mainin- taa siitä, että nämä kymmenkunta seuraa olisivat lopettaneet toimintansa.

Onko Suomen sarjakuvaseuran toiminta määrällisesti ja laadullisesti tarpeiden mu- kaista? Kuuluuko seuran ääni tarpeeksi?

PAM: Toiminta on ollut aivan tyydyttä- vää, mutta olenkin vähään tyytyväinen hen- kilö. Resurssit tietenkin määräävät tekemi- siä. Kustannustoimintaa seuralla voisi olla. ellei sarjakuvia niin kenties alan kirjalli- suutta.

TK: Sarjainfo on toisinaan ollut kovin mielenkiinnoton. Säännöllinen ilmestymi- nen olisi tärkeä asia. Kannuksen eteen olisi voitu tehdä enemmänkin — kirjoittaa su-omalaisesta ajankohtaisesti, eikä kuukau- sien päästä ilmestyviä juttuja joissa ei sa- nota mitään. Kannuksen ja Aku Akan ver- tailu. Sarjainfoa ilmeisesti tilaa joku, en tie- dä kuka. Ilmeisesti ne ovat joitain Pecos Billin kerääjiä.

"Koska mulla on rikkonainen mieli."

IL: Seuran ääni ei todennäköisesti kuulu, koska suomalaisesta sarjakuvasta on ole- massa niin väärää tietoa. Kuten edellä mai- nitsin, Suomen sarjakuvaseuran pitäisi olla uranuurtaja. Seuran kannattaisi ottaa esi- merkkiä dekkari- ja scifi-harrastajista. Ne- hän menevät jyrinällä eteenpäin, ja tuntuu että sarjakuva-aate jää syrjään. Esimerkiksi dekkariseurat palkitsevat uusia suomalai- sia dekkareita ja dekkarikirjailijoita, eivät vanhoja.

Suomen sarjakuvaseurakin voisi lopettaa vanhojen, jo vuosia sarjakuvia tehneiden palkittamisen, ja ryhtyä antamaan palkin- toja nuoremmille piirtäjille. Palkinnon nimi- kin voitaisiin muuttaa. Kuullessaan sanan sarjakuva keskivertosuomalainen virittää revolverinsa, ja kuullessaan sanan puupää hän ampuu. Pitäisi löytää joku arvokkaam- pi nimitys, esimerkiksi **Muumi-palkinto**. Palkinto pitäisi antaa sarjakuvaseuralaisten päätettäväksi vuotuisella äänestyksellä.

Mitä mieltä olet Sarjainfosta? Mitä paran- nuksia kaipaisit?

PAM: Kun olin nuori poika, niin ei ollut Sar- jainfoa parempaa lehteä. Eipä ole paljon nyt- kään. Vaikka lehti on tullut epäsaännöllises- ti, on se silti ollut kiinnostava. Tosin taannois- ta ihmejurputuksesta, **Tolvasen** Kannus- arvostelusta, otin nokkiini. Onneksi en ole tä- män väkivaltaisempi henkilö. Kaikki olisi pe- riaatteessa ok, jos lehti saataisiin resurssien rajoissa säännölliselle pohjalle.

TK: Infolla olisi mahdollisuudet olla ajan- kohtainen ja hyvä lehti. Aikoinaan se oli aina tapaus kun Info ilmestyi, mutta tänään sitä ei sillä tavalla noteerata. Varsinkin piirtäjille pi- täisi antaa asiallista kritiikkiä.

IL: Nyt kun HS ja IS ovat unohtaneet su-omalaisen sarjakuvan, Sarjainfon merkitys ko- rotuu. Sarjainfon lukijan on saatava tietää, mitä suomalaisessa sarjakuvassa tapahtuu. Esimerkiksi kirjastoväki valitsee, etteivät he tiedä mitään suomalaisesta sarjakuvasta, ei- vätkä he tiedä miten valita suomalaisia- tai ylipäänsä sarjakuvalehtiä. Esitelyjä lehdistä ja alppareista voisi edelleen olla 70-luvun lo- pun tyyliin.

Mutta jostain syystä Info unohtaa kotimai- set sarjakuvajulkaisut. Tuntuu joskus siltä, että Sarjainfoa koottaessa on suomalaiselle annettu se tila joka jää yli ulkomaiselta sarja- kuvalta. Se ei ole edes maininnut Sammutta- kaa valoja, ei **Hajamietteitä**, ei **Turmiolan Tommin** uusintapainosta.

Ja **Hannu Peltonen** alpparin ilmestymi- sestä on kulunut jo vuosi. Eikö kotimainen

alppari ole huomion arvoinen asia? Meidän seuramme tuotteille toimiva ja tarkka Sar- jainfo on välttämätön. Infoille käyvät esikuvik-

si **Tähtivaeltaja** ja **Sammuttakaa** valot. Ja vä- riä kanteen. Kuolinilmoituksen tapaiset mus- tat kannet eivät varmasti ketään miellytä. Ja kaikki kulttuurilehdet maksavat toimittajil- leen. Niin myös infon toimittajan pitäisi saa- da kunnan korvaus työstään.

Vieläkö jäi jotakin hampaankoloon?

PAM: Mä en lepää ennenkuin näen **Pauli Heikkilän** irtihakatun pään seipäässä kes- kustorilla!

TK: Taannoinen syhtautuminen **Pahkikes-** ta päin harmitti, vaikka ymmärsinkin sen vi- tiksi. Ja pystyihän Pahkis sellaiseen mihin me emme ole koskaan pystyneet. Suomen sarjakuvaseura ja infokin ovat harmittaneet. Sarjakuvatarjonta on kasvanut, niin että ku- ka enää Kannusta lukee. Kuitenkin kotimai- nen amatöörisarjakuva kalpenee ulkomaisen rinnalla. Tietysti laadukas ulkomainen tarjon- ta on hyvä asia, mutta meidän kannaltamme toisaalta ikävää. Voihan ulkomaisellakin olla kerrannaisvaikutuksensa kotimaiseen, mutta vielä ei sitä ole havainnut.

IL: Suomessa on joitakuuta vanhemman polven piirtäjiä, jotka eivät ole koskaan saa- neet palautetta työstään. Heidät olisi saata- va yleisen tietämyksen ja tunteksen kohte-iksi. On se vähän tylsää, jollei koskaan saa minkäänlaista palautetta. Kalervo Pulkkinen jälkeen HS:n ja myös IS:n sarjakuvatoimitta- jat eivät ole esitelleet seuramme julkaisuja. Joskus minusta tuntuu, etteivät nämä toimit- tajat tajua, miten kallista ja hankalaa koti- maisen alpparin julkaisu on. Laskimme hyvin paljon sen varaan, että HS ja IS esittelevät **Niilo**-alpparin. Niin ei käynyt, ja se näkyy epä- miellyttävästi myynnissä.

Kiitos **Haastatti Haarala**

